Duurzaam Dynamisch Buitengebied Baarle

Visie op de ontwikkeling van de agrarische sector in de gemeente Baarle-Nassau in de periode 2013-2025

ZLTO

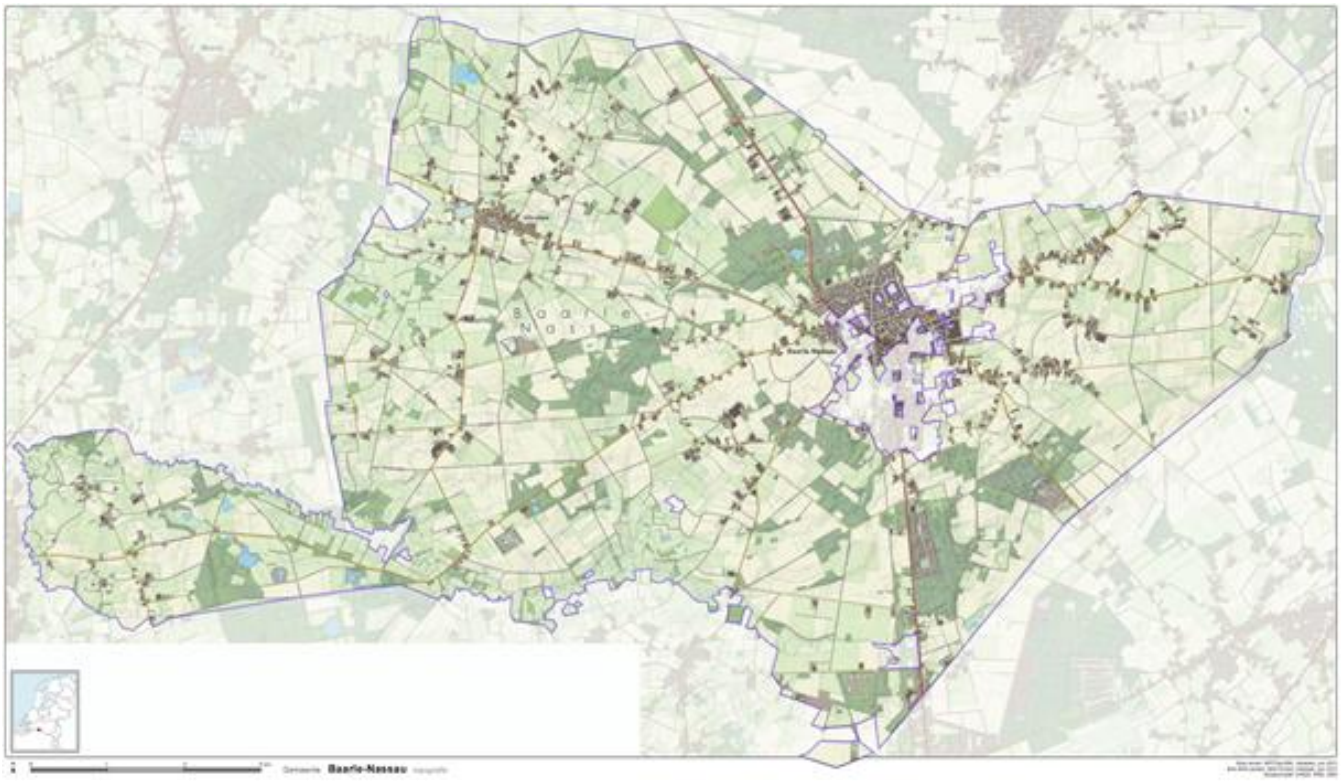

ZLTO afdeling Baarle-Nassau – Ulicoten
September 2013

Inhoudsopgave

1.	Agrariërs leveren meerwaarde aan omgeving en samenleving	3
2.	Gebiedsbeschrijving	4
3.	Verduurzamen en versterken van de primaire agrarische sectoren	8
4.	Nieuwe economische activiteiten in het buitengebied	10
5.	Andere relevante onderwerpen voor het buitengebied	14
6.	Samen op weg naar 2025	18

1. Agrariërs leveren meerwaarde aan omgeving en samenleving

Als ondernemers in de groene ruimte houden we van ons werk. We leveren een breed assortiment aan gezonde producten,beheren een groot deel van het buitengebied en leveren steeds vaker diensten zoals recreatie,zorg en educatie. Deze economische activiteiten zijn voor de gemeente Baarle-Nassau essentieel om economisch gezond te blijven en het buitengebied vitaal te houden. We zijn dan ook trots op de verantwoordelijke positie die wij als agrarische sector in het buitengebied hebben.

Ondanks de verstedelijking is de land- en tuinbouw nog steeds een belangrijke factor in Brabant. De afname in oppervlakte is ruimschoots overtroffen door specialisatie, efficiëntie en schaalvergroting. Hierdoor zijn er vandaag gelukkig volop gezonde bedrijven met toekomst. De keerzijde van de medaille is ook dat bedrijven zijn gestopt of zullen gaan stoppen. Niet voor iedereen is schaalvergroting realiseerbaar. Sinds de afronding van de ruilverkaveling in het voorjaar van 2009 is het beter werken op goed gevormde en grotere percelen die efficiënt bewerkt kunnen worden. Het buitengebied ging op de schop en ook de aanleg en de ontwikkeling van nieuwe natuur en water kreeg volop kansen. Langs waterlopen zijn ecologische verbindingszones aangelegd en bomen geplant, zodat onderhoud kan gebeuren met respect voor plant en dier. Het gebied rondom het Merkske is overgedragen aan de terreinbeheerders (Staatsbosbeheer). In overleg met belanghebbende agrariërs en de ANV is er een plan gemaakt voor het beheer m.b.t. het begrazen en maaien van de percelen. Ook zij hebben hier een stevige verantwoordelijkheid. De burger kan volop genieten van het mooie buitengebied via fiets- en wandelpaden. Het economische belang van de agrarische sector in Baarle is groot, mede door de vele toeleveringsbedrijven, verwerkingsbedrijven, dienstverleners en andere. In tijden dat het slecht gaat met de economie is werk en inkomen belangrijk voor iedereen. Wij zijn ons bewust van die verantwoordelijkheid. Wij hebben onze bedrijven vaak overgenomen van onze ouders, en te leen van onze kinderen. Wij zijn een schakel in de ketting. Door open te staan voor gesprekken met iedereen om de toekomst van de leden veilig te stellen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen in de groene ruimte vormt een grote uitdaging. Veel burgers/consumenten voelen zich betrokken bij de ontwikkelingen in het buitengebied. We zijn ons steeds beter bewust van nieuwe kansen die ontstaan met het leggen van verbindingen tussen producent en consument in combinatie met de innovatieve kracht van onze sector. Die kansen hebben we gepoogd vast te leggen in deze visie op de toekomstige ontwikkeling van de agrarische sector in de gemeente Baarle-Nassau. Het is een visie door en voor ondernemers in de groene ruimte, maar is met name ook bedoeld als handvat om met burgers en andere lokale partijen de dialoog aan te gaan. Deze visie is ‘bottum-up’ tot stand gekomen en geniet een breed draagvlak onder onze leden. Zij hebben in een open discussie hun dromen, wensen, plannen en ondernemingen tegen het licht gehouden en willen met deze presentatie hun verhaal met u delen. Samen gaan we werken aan een vitaal en leefbaar buitengebied. Duurzaam ondernemen is een must! Hierbij trachten we ontwikkelen, vernieuwen en ondernemen in juiste samenhang te plaatsen met People, Planet, Profit, en niet te vergeten Pleasure!

Jan Bruurs, voorzitter werkgroep.

2. Gebiedsbeschrijving

De gemeente Baarle-Nassau is gelegen in het zuiden van de provincie Noord-Brabant, en grenst ten westen, zuiden en oosten aan de rijksgrens met België. Baarle-Nassau is voor Nederland een unieke gemeente. Het unieke van de gemeente maakt toch de 22 Belgische enclaves die er zich bevinden alsmede de 8 Nederlandse sub-enclaves die liggen in de Belgische gemeente Baarle-Hertog. Tevens liggen er twee provinciale wegen die de verbinding maken met de steden Turnhout (België), Breda en Tilburg. De meeste enclaves liggen in en rond de kern Baarle-Nasau/Hertog. In het westelijke deel van de gemeente liggen de kernen Ulicoten en Castelré. Daarnaast zijn er veel buurtschappen die vaak als lintbebouwing zichtbaar zijn in het buitengebied.

De Nederlandse gemeente Baarle-Nassau heeft 6700 inwoners, de Belgische gemeente Baarle-Hertog heeft 2000 ingezetenen,waarvan de meeste in de kern van Baarle wonen. De gemeente Baarle-Nassau is 7616 hectare groot, waarvan 5400 hectare cultuurgrond wordt gebruikt door de agrarische sector (bron CBS 2012). Het landschap van Baarle-Nassau bestaat uit dekzandvlakten die doorsneden zijn door beekdalen. In de gemeente ontspringt een flink aantal beken, alleen het Merkske ontspringt in België. De beken zijn gering van omvang en niet erg diep. Het Merkske en de Hollandse loop hebben hun natuurlijke, meanderende vorm nog, wat vrij uniek is in Nederland. In de gemeente Baarle-Nassau zijn twee waterschappen werkzaam: De Brabantse Delta en De Dommel.

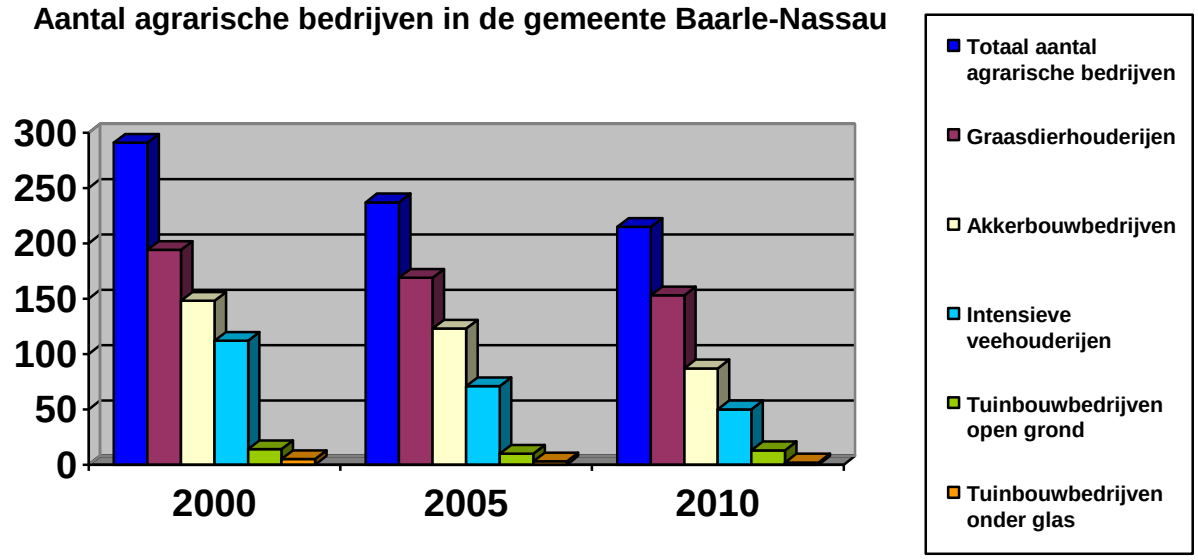
Op het hoogste punt van de gemeente, ongeveer waar de kern Baarle ligt, hebben de eerste bewoners zich in het verleden gevestigd. Van hieruit is het omliggende land ontgonnen. Deze werkwijze is nu nog te herkennen door de buurtschappen die rondom Baarle langs de (hoofd-)wegen zijn gelegen. Nabij de oudere kernen is oud bouwland te vinden dat als gevolg van de vroegere bemesting met potstalmest een dikke humuslaag heeft. De latere ontginningen zijn juist weer herkenbaar aan de rechte wegen. Het landschap is door de grotere boscomplexen,kleinere bosjes en houtwallen, maar ook door de openheid van akkers en grasland zeer gevarieerd en daarom ook geliefd bij recreanten.

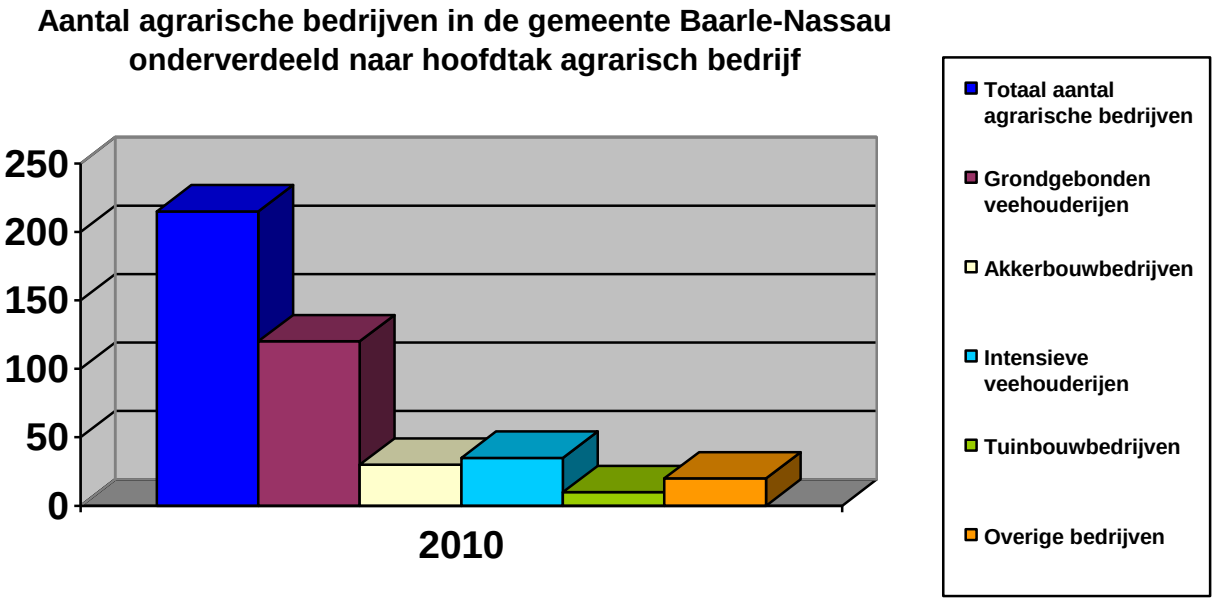
De agrarische sector in Baarle-Nassau

De agrarische sector in de gemeente Baarle-Nassau is dé economische drager van het buitengebied en we zijn ervan overtuigd dat we een onmisbare bijdrage leveren aan een betere wereld. Het is immers de agrarisch ondernemer die de voeding levert die de mens nodig heeft om gezond te kunnen leven. Daarnaast leveren we ook steeds vaker diensten als recreatie, zorg, educatie en agrarisch natuurbeheer. Een goede agrarische sector is daarom de basis voor een duurzame plattelandseconomie en zorgt daarmee ook voor een leefbaar platteland.

Een belangrijke reden voor ons als ZLTO afdeling Baarle-Nassau – Ulicoten om na te denken over de toekomst, is de afname van het aantal agrarische bedrijven. Dit is een ontwikkeling die door Landbouw Innovatie Brabant (LIB) in beeld is gebracht op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De landelijke cijfers laten zien dat er gedurende de periode 2000-2010 een gestage daling van het totale aantal land- en tuinbouwbedrijven in Nederland heeft plaatsgevonden. In 2000 waren er zo'n 100.000 bedrijven actief, in 2010 zijn er hiervan nog 72.000 over. In Noord-Brabant is dezelfde daling waar te nemen. In 2000 waren er nog 17.300 bedrijven actief. Dit aantal is in 2010 geslonken tot 12.900. Het aantal bedrijven in Brabant is met ongeveer een kwart afgenomen wat overeenkomt met de landelijke trend.

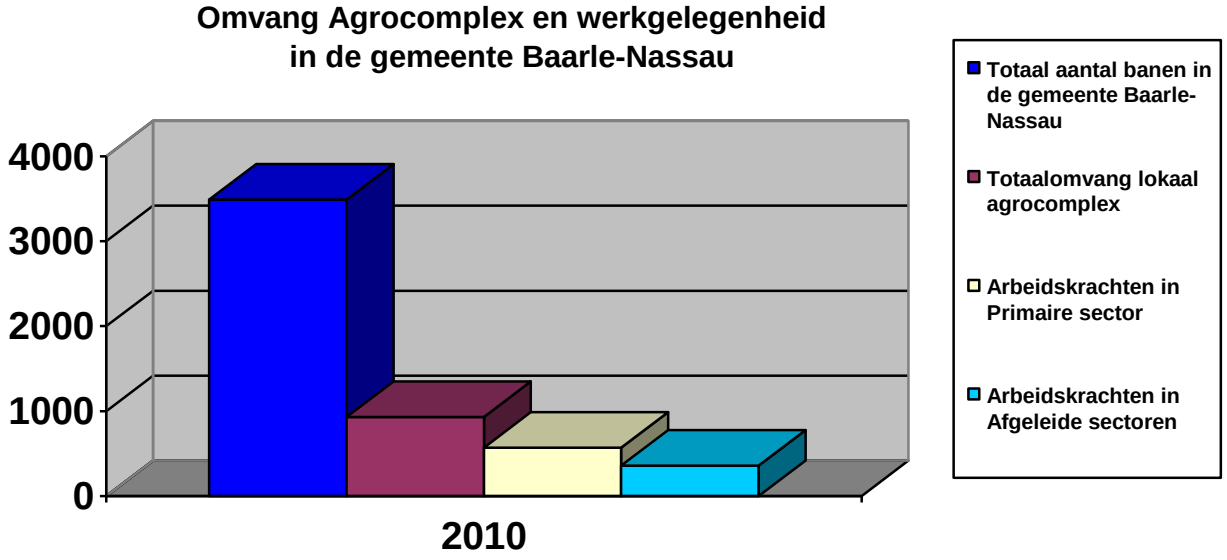
Ook in onze afdeling zien we de landelijke en provinciale trends terug in de ontwikkeling van het aantal bedrijven. Het aantal bedrijven neemt af en er zijn steeds minder agrarisch ondernemers actief. Waren er in 2000 nog 291 agrarische bedrijven in de gemeente Baarle-Nassau, in 2005 daalde dat naar 237 bedrijven en in 2010 zijn er daar nog maar 215 van over. Onder de resterende agrarisch ondernemers bevindt zich echter een grote groep jonge ondernemers die hun bedrijf op een duurzame manier willen ontwikkelen en toekomstbestendig willen maken. Duurzaamheid betekent voor ons met respect voor mens, dier, milieu en ondernemer, oftewel, het maken van stappen in de goede richting kan alleen als de ondernemer een economisch gezonde bedrijfsvoering kan beoefenen en daarvoor waardering krijgt vanuit zijn omgeving.

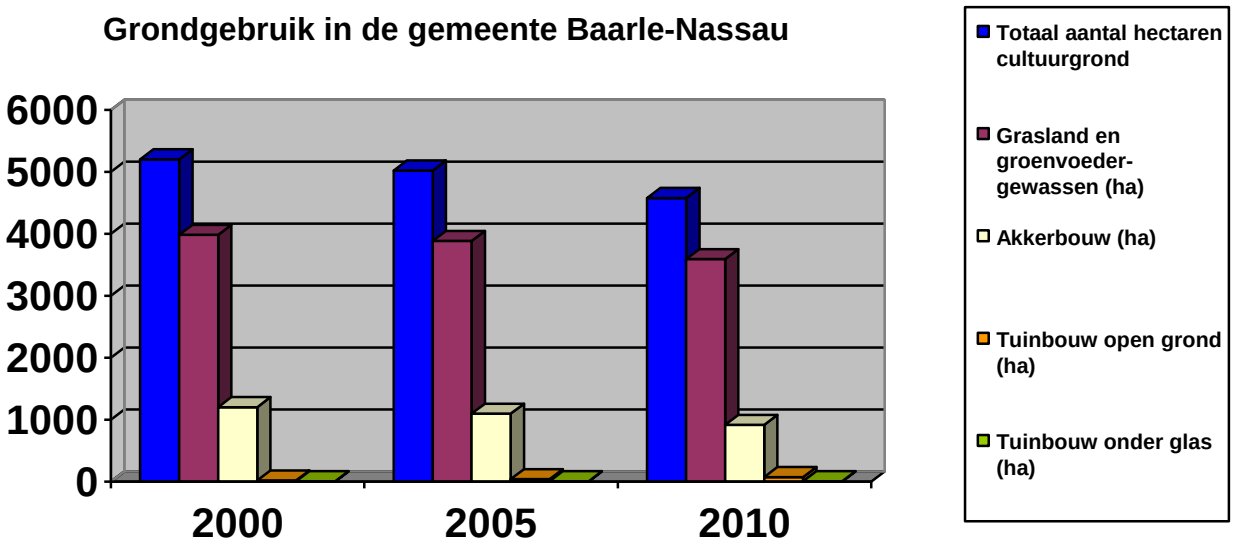
Ondanks de afname gedurende het laatste decennium zijn de primaire agrarische bedrijven nog goed vertegenwoordigd in de gemeente Baarle-Nassau. Er is een geweldig potentieel van ambitieuze ondernemers die qua structuur en bedrijfsomvang de toekomst met vertrouwen tegemoet zien. Veel van deze bedrijven zijn grondgebonden, wat betekent dat de productie geheel of in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Omdat deze bedrijven een directe relatie hebben met hun omgeving, onderhouden zij het agrarisch cultuurlandschap en dragen ze bij aan de instandhouding van de groene structuur. Bij de primaire agrarische bedrijven onderschrijven we hun bijdrage aan een vitaal buitengebied. Zij voorzien in de basisbehoeften van de mens door voedselzekerheid en voedselveiligheid na te streven.

Werkgelegenheid

In het jaar 2010 waren er in onze gemeente 570 volwaardige arbeidskrachten werkzaam in de primaire agrarische sectoren. De primaire sector heeft daarmee een aandeel van 16,3% in de lokale werkgelegenheid. Deze activiteiten zorgen indirect voor nog meer werkgelegenheid in het lokale agro-business complex (toelevering, verwerking en distributie van agrarische grondstoffen), waardoor de sector een belangrijke werkgever is voor velen. Met bijna duizend banen heeft het agro-businesscomplex een aandeel van 26,6% in de lokale werkgelegenheid van de gemeente Baarle-Nassau. Als we dan nog in beschouwing nemen dat de productie van de primaire sector in onze gemeente ook indirecte arbeidsplaatsen (industrie, bouw, transport, dienstverlening) genereert in andere gemeenten, dan komt het aandeel dat de agrarische sector aan de werkgelegenheid bijdraagt zelfs nog hoger te liggen. Zo is door bureau VDWResearch in opdracht van ZLTO berekent dat het lokaal agro-business complex in de gemeente Baarle-Nassau in zijn totaliteit een impact heeft op 1600 arbeidsplaatsen; hetgeen relatief een aandeel van 45,8% betekent op de totale werkgelegenheid in de gemeente Baarle-Nassau. Hieruit wordt duidelijk dat het wel en wee van de lokale economie ook nu nog nauw verbonden is met de ontwikkelingen in de land- en tuinbouw.

Op basis van de jongste LEI ramingen zal de toegevoegde waarde van het agro-business complex in 2020 uitkomen op 4,27 miljard euro voor alleen Noord-Brabant. Dit komt overeen met een groei van 345 miljoen euro ten opzichte van het referentiejaar 2006. Voor heel Nederland wordt de toegevoegde waarde van het totale agro-complex geschat op 26,63 miljard euro in 2020. Hiermee levert het agrocomplex in Nederland een bijdrage van om en nabij de 10% aan het bruto nationaal product. Voor veel plattelandsgemeenten blijft de agrarische sector vanwege de economische toegevoegde waarde daarom van essentieel belang.

Ondanks dat er de afgelopen jaren agrarische bedrijven gestopt zijn (en deze trend zich naar verwachting min of meer door zal zetten tot 2020), wordt de totale productie van de primaire agrarische bedrijven niet minder. Bovendien is het aantal hectares dat in gebruik is door de agrarische sector de laatste 10 jaar nagenoeg stabiel is gebleven. De grafiek hierboven geeft weliswaar een afname weer tot het jaar 2010 van het totaal aantal hectaren cultuurgrond, maar daarin zijn de gronden die door BBL (Bureau Beheer Landbouwgronden) ten behoeve van de reconstructie zijn opgekocht, niet in meegenomen. Deze gronden zijn in het jaar 2011 toebedeeld aan de agrarische ondernemers in het gebied, waardoor het daadwerkelijke aantal hectaren cultuurgrond in de gemeente Baarle-Nassau volgens de laatste CBS cijfers nog steeds rond de 5400 hectaren ligt. Het oppervlakte cultuurgrond wordt dus niet minder in vergelijking met het aantal stoppende bedrijven, wat betekent dat er per bedrijf een steeds groter wordende oppervlakte aan cultuurgrond in gebruik is. Het gevolg daarvan is dat de bedrijven steeds kapitaalintensiever worden en de arbeidsproductiviteit blijft stijgen.

3. Verduurzamen en versterken van de primaire agrarische sectoren

Veel primaire agrarische bedrijven zullen door nieuwe maatschappelijke behoeftes omtrent natuur, milieu en dierenwelzijn, en vanwege grote inkomensschommelingen door krappe marges, de komende jaren genoodzaakt zijn om door te ontwikkelen en te innoveren. Daarbij speelt ook het wegvallen van de bedrijfstoeslagen in het kader van het veranderende GLB, de afschaffing van het melkquotum in 2015 en de ambitie van het Verbond van Den Bosch (de intentieverklaring van alle ketenpartijen om in 2020 al het vlees duurzaam te produceren) een belangrijke rol. Ondanks de onzekerheid dat dit alles met zich meebrengt, zijn veel ondernemers bereid om te investeren in duurzaamheid en toekomstperspectief.

Trends, ontwikkelingen en aandachtspunten

Als dominante ontwikkelingen voor het toekomstige agrarische bedrijf komen naar voren:schaalvergroting en specialisatie. Meedoen op het internationale speelveld bij de afzet van agrarische producten dwingt de agrarische bedrijven in de richting van grootschaliger productie. Alleen zo kunnen agrarische ondernemers opereren tegen een concurrerende kostprijs en met behoud van voldoende marge. Deze bedrijfsstrategie zal door het merendeel van de agrarische ondernemers worden gevolgd. Voor een ander deel van de agrarische bedrijven ligt het om uiteenlopende redenen meer voor de hand te kiezen voor andere strategieën, teneinde voldoende marge c.q. inkomen te kunnen verwerven. In dit verband kan met name genoemd worden: diversificatie in multifunctionele landbouw, specialisatie in niches met een waarde concepten verwerven van neveninkomsten buiten de agrarische sector (door de ondernemer zelf of partner).

Beperkende (ruimtelijke, financiële) voorwaarden, maar ook andere drijfveren zoals de overtuiging tot een ander concept met waarde toevoeging te kunnen of moeten overgaan, zetten sommige ondernemers aan tot specialisatie in niches. Daarmee wordt gemikt op margevergroting om een acceptabel inkomen te verwerven. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om:

- 'nieuwe' producten voor een beperkte markt, zoals de introductie van (voor Nederland) nieuwe groenten, medicinale kruiden, zacht fruit, e.d.
- biologische producten.
- producten in het 'tussensegment': het zoeken een plaats in het prijssegment tussen gangbare en biologische productie, bijvoorbeeld de 'Volwaard-kip' en 'Vair varkenshuis'.

Bijzonder aandachtspunt voor alle producten in de niche markten is wel de vermarkting. Een individuele agrariër kan die als regel niet zelf verzorgen. Een professionele vermarkting is essentieel. Een van de mogelijkheden daarvoor kan deelneming aan een franchiseformule zijn.

Voor de op schaalvergroting en specialisatie gerichte ondernemingen is aandacht nodig voor management(kwaliteiten) en financiering; denkbare bedrijfsvormen die in de nabije toekomst in aanmerking komen, kunnen variëren van zelfstandig ondernemerschap, in maatschap opereren, tot (incidenteel) 'industrieel' geleide bedrijven. De grootschalige glastuinbouw zal daarbij het verst af komen te staan van het traditionele agrarische bedrijf, maar dergelijke bedrijven komen in de gemeente Baarle-Nassau nauwelijks voor. Met name het zelfstandige gezinsbedrijf zal op basis van eigendom voor alle agrarische sectoren ook tot 2025 nog beeldbepalend blijven. Er zal gezien bovengenoemde ontwikkelingen wel de nodige inspanning moeten worden geleverd om de grote uitdagingen die dat in alle gevallen stelt aan de agrarische ondernemers in goede banen te leiden. En ook zal veel inspanning nodig blijven om de 'licence to produce' te behouden: de agrarische ondernemer kán niet zonder zijn omgeving en zijn omgeving kan niet zonder hem.

Agrarische ondernemers zullen door een verdere groei in de toekomst steeds efficiënter gaan werken. De zogenaamde arbeidsproductiviteit van de bedrijven zal blijven stijgen door de verdergaande mechanisering en automatisering; hetgeen weer te danken is aan de innovatieve kracht van de agrarische sector, waardoor deze tot de absolute wereldtop behoort. Het is daarbij van evident belang dat de aanwezige agrarische bedrijven voldoende ontwikkelingsperspectief houden. Qua schaalgrootte pleiten wij voor “eigenschaligheid”. Dit betekent dat bedrijven de ruimte moeten hebben om zich te kunnen ontwikkelen, maar dat deze ontwikkeling wel moet passen bij de ondernemer en de omgeving waarin hij zich bevindt. Dit legt ook een grote verantwoordelijkheid bij maatschappelijke organisaties, die tot nu toe nog graag het principe huldigen van ‘not in my backyard’. Omdat het buitengebied de enige plek is waar boeren kunnen ondernemen, zijn heldere randvoorwaarden noodzakelijk om een goede ruimtelijke ordening te kunnen waarborgen en is een daadkrachtige overheid nodig om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken en procedures kort te houden. Schaalvergroting is overigens geen doel op zich, maar een middel om investeringen in duurzaamheid te kunnen dragen. Voldoende ruimte om te kunnen ondernemen is daarom essentieel om te zorgen dat ondernemers nieuwe kansen ook daadwerkelijk kunnen benutten. Stilstand is namelijk achteruitgang, omdat alleen door ontwikkeling van bedrijven eventuele overlast in de omgeving (geur, fijn stof etc.) gereduceerd kan worden. In die zin is elke vergunning een kans om milieuaspecten en het woongenot in het buitengebied te verbeteren. Investeringen, die bijdragen aan duurzaamheid zoals mestverwerking en inpassing in het landschap nemen kostbare ruimte in op het bouwblok.

Het ontstaan van steeds grotere bedrijven zal een beroep doen op het ondernemerschap en de creativiteit van de boer of tuinder. De komende jaren zal blijken dat een maatschappelijk geaccepteerde ontwikkeling van de agrarische sector niet wordt bepaald door de grootte van het bouwblok of de bedrijfsgebouwen, maar door de kwaliteit en kunde van de ondernemer. Daar waar de boer nu beschikt over veel vakkennis en meetelt in de wereldtop, zal hij zich in de toekomst steeds meer met het ondernemerschap van zijn bedrijf en communicatie met zijn omgeving moeten gaan bezig houden. Dit vereist andere vaardigheden en sommige ondernemers zullen die moeten ontwikkelen. Het werken met personeel zal, ondanks de automatisering in sommige sectoren, toenemen. Goed werkgeverschap nemen we hier als uitgangspunt, waarbij we de lokale binding met de dorpsgemeenschap proberen te versterken door voor (seizoen)arbeid kansen te bieden aan jongeren en lokale werkzoekenden. Vandaar dat er ook niet veel arbeidsmigranten werkzaam zijn op de agrarische bedrijven in onze gemeente. Wanneer er in de toekomst toch een toename ontstaat van tijdelijke buitenlandse arbeidskrachten, dan is kwalitatieve, betaalbare huisvesting een belangrijk onderdeel van goed werkgeverschap. Dit kan in eerste instantie het beste geregeld worden op het agrarisch bedrijf zelf. Zo ontstaat de minste overlast voor de omgeving.

Als ZLTO afdeling zien we het versterken van het ondernemerschap als belangrijk aandachtspuntvoor de toekomst. De verduurzaming van de agrarische sector is afhankelijk van actuele kennis en innovatieve ideeën, waarbij de creativiteit van een ondernemer in veel gevallen doorslaggevend is om daadwerkelijk tot uitvoering te komen. Door een aanbod vanuit ZLTO en sectorgerichte studieclubs kan men kennis en vaardigheden ontwikkelen en uitwisselen.

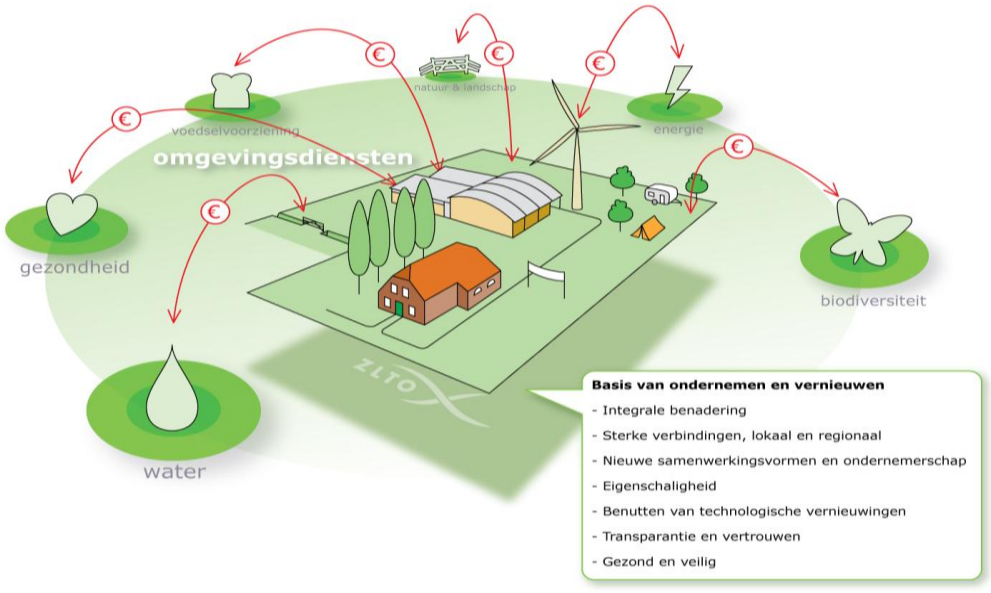
4. Nieuwe economische activiteiten in het buitengebied

Ingegeven door creatief ondernemerschap en/of bepaalde omgevingsfactoren zijn er steeds meer bedrijven die naast de primaire agrarische activiteiten ook andere activiteiten willen ontplooien op hun bedrijf, om zodoende een rendabel en duurzaam toekomstperspectief te realiseren. Deze bedrijven ontwikkelen zich tot multifunctionele landbouwbedrijven door in hun bedrijfsvoering invulling te geven aan een of meerdere nevenactiviteiten.

Huisverkoop is hier een sprekend voorbeeld van maar er gebeurt veel meer. Sommige ondernemers specialiseren zich in niches en gaan bijvoorbeeld op zoek naar nichemarkten in de regio om daar hun producten met waarde toevoeging, als zijnde streekproducten, af te zetten. Zorgboerderijen bieden in een prettige en natuurlijke omgeving zorg aan mensen die deze zorg nodig hebben. Agrarische kinderdagopvang biedt kinderen een heerlijke dag buiten, waar er ook nog eens veel te leren valt over de natuur om ons heen en waar ons voedsel vandaan komt. Ook zijn er steeds meer verbindingen tussen recreatie en agrarisch, zoals Bed and Breakfast op de boerderij, boerengolf of kamperen bij de boer. De boerderijcampings hebben echter te maken met overaanbod in de markt, terugval van de vraag en stijgende kosten. Hiermee komt de winstgevendheid onder druk en is er weinig ruimte voor vervangingsinvesteringen. De zorgboerderijen moeten aan steeds hogere eisen voldoen. De bezuinigingen en ontwikkelingen in de zorg hebben een negatief effect op het bedrijfsresultaat. Het is belangrijk dat vraag en antwoord in balans blijven. Daardoor is ruimte voor nieuwe initiatieven binnen de verbreding, met een innoverend en uniek karakter wenselijk. Beperkte horeca in het buitengebied, zoals vastgelegd in de visie van het Toeristisch Ondernemers Platform Brabant, zou daar eventueel bij passen. Samenwerking met verschillende (recreatie)bedrijven in de omgeving heeft een positief effect op elkaar. Verder is het belangrijk om te realiseren dat bij veel van dergelijke initiatieven er nog steeds agrarische productie nodig is om de totale bedrijfsvoering economisch volwaardig te houden.

De te kiezen vorm van diversificatie in multifunctionele landbouw wordt vaak ingegeven door de ligging van een agrarisch bedrijf op een plaats met beperkte uitbreidingsmogelijkheden én binnen een stedelijke invloedssfeer. Dat kan een stimulans zijn over te gaan tot huisverkoop van eigen bewerkte of versproducten. Aandachtspunten daarbij zijn wel de hoeveelheid in te zetten arbeid en de breedte van het aan te bieden (vers) assortiment. Dat kan reden zijn om over te gaan tot gezamenlijke verkoop, al of niet via een organisatie (bijv.'Landwinkel', 'Streekselecties (Gijs)'), c.q. tot specialisatie en/of samenwerking bij de afzet van regionale ('streek')producten. Op andere plaatsen zijn vanwege de nabijheid van waardevolle natuur en landschapaanvullende inkomstenbronnen uit natuurbeheer (blauw/groene diensten) en recreatie ontstaan. Het agrarisch bedrijf uitoefenen als nevenactiviteit zal meer dan een belangrijke rol blijven vervullen. Het gaat dan om de combinatie van een beperkte eigen arbeidsinzet op het agrarisch bedrijf, naast het (blijven of gaan) werken elders door agrariër zelf of partner. De gebondenheid van de ondernemer aan het bedrijf is in dit geval beperkt.

Goed ondernemerschap is ook het signaleren van behoeften vanuit de markt en de samenleving. Eén van de behoeften die steeds meer aandacht zal gaan krijgen is de vraag naar "groene" energie. Als ondernemers in de groene ruimte in Baarle-Nassau zien wij hier kansen liggen die we graag aanpakken. De productie van groene energie door de agrarische sector kan bijvoorbeeld bestaan uit het plaatsen van zonnepanelen. Op de daken van onze stallen en schuren zijn grote oppervlaktes beschikbaar om daar zonnepanelen op te plaatsen. De ontwikkelingen van zonnepanelen volgen elkaar in rap tempo op, waardoor de energie-efficiëntie steeds hoger wordt. Wij verwachten dan ook dat er in de toekomst geen subsidie meer nodig zal zijn om zonnepanelen als rendabele economische activiteit te implementeren op de daken van stallen. Tot dat moment is het belangrijk dat er naar slimme combinaties wordt gezocht, bijvoorbeeld door asbestgolfplaten, waar mogelijk, te vervangen door daken met zonnepanelen. Door de hoge kosten voor asbestverwijdering zal een stimuleringsregeling deze ontwikkeling wel op gang moeten brengen. Ook kan bij de nieuwbouw van stallen alvast rekening worden gehouden met extra draagkracht van de spantconstructie. Daarnaast is het belangrijk dat de directe omgeving betrokken wordt bij de transitie naar energieboerderijen. Burgers uit de gemeente Baarle-Nassau zouden middels een coöperatie bijvoorbeeld kunnen investeren in zonnepanelen op staldaken van boeren. Hierbij kunnen boeren en burgers profiteren van schaalvoordelen en esthetisch minder gewenste kleinschalige projecten op daken van woonhuizen kunnen voorkomen worden. Het zorgt voor bewustzijn waar de stroom vandaan komt, omdat men weet dat het lokaal geproduceerd wordt. Door deze nieuwe verbindingen tussen boer en burger ontstaat een gedeelde verantwoordelijkheid. Op die manier zijn de resultaten van de verduurzaming van de samenleving direct tastbaar en zichtbaar in het landschap.

Het opwekken van en zelfvoorzienend worden in energie zal voor steeds meer bedrijven een interessante en reële bron van neveninkomsten gaan worden. Behalve het opwekken van groene energie door middel van zonnepanelen (of windmolens), zullen in de toekomst steeds vaker organische restproducten als biomassa verwerkt worden. Hierdoor ontstaat er een win-win situatie. Biomassa heeft ten opzichte van andere fossiele vervangers, zoals zon en wind, de unieke eigenschap dat het gebruikt kan worden als vervanger voor fossiele grondstoffen voor chemie en materialen. Het be- en verwerken van biomassa, zoals mestvergisting, biomassavergisting en compostering, heeft naast het opwekken van energie als voordeel dat daarmee de (koolstof-) kringlopen kunnen worden gesloten. Deze activiteiten dragen daardoor bij aan de verduurzaming van de agrarische sector. Om ethische redenen zijn we echter tegen het vergisten van hoog kwalitatieve(voeder)gewassen die bedoeld zijn voor humane of dierlijke consumptie. Mogelijk kunnen plantaardige reststromen of bermgras wel gebruikt worden voor covergisting.

Mestverwerking

Het vergisten van mest, afval uit voedselproductie en snoeiafval levert groene energie op en zorgt ervoor dat afval op een duurzame manier wordt hergebruikt. De technologie die nodig is om vergisting op grote schaal efficiënt te laten verlopen is nog volop in ontwikkeling maar zal in de nabije toekomst de benodigde resultaten gaan behalen en als sector zetten we hier dan ook volop op in. De komende jaren zal deze ontwikkeling in een stroomversnelling komen vanwege het nieuwe mestbeleid in 2014. Een veehouder die meer mest produceert dan hij op zijn eigen grond kwijt kan, moet een percentage van zijn mestoverschot verplicht aanbieden voor verwerking bij een erkend mestverwerkingsbedrijf. Het nieuwe mestbeleid moet de mestproductie in een duurzame balans brengen met de afzetmogelijkheden. Dit is nodig om aan de Europese doelen voor milieu en natuur te voldoen en om te anticiperen op de toekomstige vraag naar organische meststoffen. Daarnaast komt er voor onze ondernemers meer ruimte voor ondernemerschap, omdat er kansen ontstaan om de mest te verwaarden. Door de mest te verwerken, kunnen dure mineralen als stikstof, kali en fosfaat worden teruggewonnen. Dit hoogwaardig mineralenconcentraat kan dan weer gebruikt worden als vervanger van kunstmest. Storend hierbij is dat deze mineralenstromen nog niet erkend worden als kunstmestvervangers. Aanpassing van de wetgeving is noodzakelijk om het de veehouders mogelijk te maken de kringlopen te sluiten. Om middels deze innovatieve technieken ook lokale kringlopen te kunnen sluiten, is het van belang dat er hiertoe ook mogelijkheden komen binnen de gemeente Baarle-Nassau. Wij pleiten daarom voor het toestaan en stimuleren van lokale initiatieven rondom mestbewerking en mestverwerking, zowel op individueel niveau (op het bouwblok van een agrarisch bedrijf) als op collectief niveau (gezamenlijke mestverwerkinginstallatie op nader te bepalen locatie).

Stoppende agrariërs &Vrijkomende Agrarische Bedrijfsgebouwen (VAB's)

Er zullen in de toekomst steeds meer ondernemers zijn die willen stoppen met hun bedrijf. Stoppen met het eigen agrarisch bedrijf is een definitieve beslissing, met veel onzekerheid en ingrijpende veranderingen voor het hele gezin. Het afbouwen van het bedrijf is een grote stap om te zetten. Het kan het gevolg zijn van een keuze die verband houdt met gezondheid, economisch perspectief of met het zoeken van een andere levensinvulling. Voor ondernemers die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet bereikt hebben, is er een tweede grote stap die gezet moet worden, namelijk het vinden van een nieuwe plek op de arbeidsmarkt. Hier ligt een taak voor het sociale gezicht van ZLTO; Landbouw en Samenleving. ZLTO helpt stoppende ondernemers door hen te begeleiden met het zoeken naar een passende plek op de arbeidsmarkt. Zo worden er ieder jaar cursussen georganiseerd onder de naam 'Een Nieuwe Start'. Voor de oudere beëindigers wordt meer ingestoken op een zinvolle vrije tijdsbesteding. Deze doelgroep heeft vaak de wens om nog een tijdje te kunnen wonen op de plek waar zij hun leven lang gewoond en gewerkt hebben. Wij doen dan ook een beroep op de gemeenschap om dat ook in het beleid mogelijk te laten zijn door bijvoorbeeld het gestopte agrarische bedrijf tijdelijk als VAB-functie te bestemmen of de bedrijfswoning onder de 'titel' plattelandswoning te brengen. Hoe langer deze mensen daar kunnen blijven wonen, hoe gelukkiger zij zich zullen voelen. Daarom is het ook van belang dat er een goede breedband-aansluiting (glasvezel) in het buitengebied wordt aangelegd, zodat 'zorg op afstand' mogelijk wordt gemaakt en familieleden letterlijk een oogje in het zeil kunnen houden via een webcam.

Een gevolg van het aantal stoppende agrarische bedrijven in onze gemeente is dat er meer Vrijkomende Agrarische Bedrijfsgebouwen (VAB's) ontstaan in het buitengebied. Afhankelijk van de locatie en omgeving kunnen sommige geschikte vrijkomende bedrijfslocaties worden overgenomen door primaire agrarische bedrijven die elders verplaatst moeten worden. Daar waar de omgeving minder geschikt is voor grootschalige primaire agrarische bedrijvigheid, moeten ondernemers andere

kansen worden geboden om het bedrijf verkoopbaar te houden en het buitengebied vitaal te houden. Zo hebben de laatste jaren al meerdere ondernemers zich in de groene ruimte van onze gemeente gevestigd met verbrede, multifunctionele economische activiteiten, zoals een boerderijwinkel, paardenpension, zorgboerderij of toerisme en recreatie.
Wanneer VAB's door leegstand verpauperen, gaat dit ten koste van de uitstraling en netheid van het buitengebied. Wij vinden het daarom belangrijk dat er snel besloten wordt over mogelijke functies in relatie tot de toekomstige bestemming van een VAB. Sloop van bebouwing middels een sloopregeling vormt een reële optie naast hergebruik. Door versoepeling van de regelgeving kan ondernemerschap in VAB's echter worden gestimuleerd en ontstaat er meer ruimte voor creatief ondernemerschap. Ook hier pleiten we voor ontwikkelingsplanologie, waarbij de overheid meehelpt met het zoeken naar mogelijkheden om ontwikkelingen op gang te brengen. Zo kan kleinschalige bedrijvigheid worden gestimuleerd door bijvoorbeeld ruimere gebruiksmogelijkheden toe te staan op plekken waar het agrarisch bedrijf is beëindigd en agrarisch hergebruik redelijkerwijs niet meer mogelijk is. Een gebiedsgerichte aanpak is daarbij wel belangrijk.

Over het algemeen vinden wij dat de bedrijven een functionele relatie moeten hebben met de groene ruimte. Hierdoor zullen deze bedrijven bijdragen aan het onderhoud van het landschap wat ten goede komt aan de uitstraling van het buitengebied. Bovendien blijft daarmee een vitaal platteland gewaarborgd. Overigens vinden wij het bij deze ontwikkeling erg belangrijk dat nieuwe activiteiten in het buitengebied geen belemmeringen opleveren voor de ontwikkeling van omliggende agrarische bedrijven.

Samenwerkingsvormen met andere ondernemers zullen wederzijds voordeel op kunnen leveren. Voorwaarde voor een goede ontwikkeling van bedrijven in het buitengebied is dat zij elkaars bedrijfsvoeringen respecteren en in goede harmonie samen ondernemen. Bijvoorbeeld geen mest uitrijden als de buurman met een verbrede activiteit een open dag heeft, maar omgekeerd ook begrijpen dat percelen op bepaalde tijden bemest moeten worden. Het gaat om rekening houden met de belangen van anderen in relatie tot de kwaliteiten van je directe leefomgeving.

Vraaggericht ondernemen en produceren vraagt om (ruimte voor) innovatie. De huidige (planologische) regelgeving is vaak niet toegesneden op de actuele ontwikkelingen en biedt onvoldoende flexibiliteit. Ondernemers die iets willen, worden soms van het kastje naar de muur gestuurd of lopen vast in regelgeving en procedures. Anderzijds kan het voorkomen dat een kleinschalige activiteit in de loop der jaren ontwikkelt tot grootschalige bedrijvigheid, waarbij er meer overlast voor de omgeving kan ontstaan dan dat in beginsel werd beoogd. Het is daarom van belang dat er per (deel-)gebied een heldere, breed gedragen gemeentelijke visie wordt opgesteld. Er zal sprake moeten zijn van een integrale benadering met een goede balans tussen waarden/kwaliteiten (ruimtelijke component) en belangen (sociale component). Per deelgebied zou de vraag moeten worden gesteld wat de belangrijkste kwaliteiten en doelstellingen zijn en hoe nieuwe economische activiteiten daar een bijdrage aan kunnen leveren. Op die manier ontstaat er een kader voor soorten activiteiten die per deelgebied mogelijk zijn. Gemeentelijke handhaving is vervolgens een kritische succesfactor om het ontwikkelingsbeleid voor nieuwe activiteiten in het buitengebied te doen slagen.

Bovendien is van belang dat een gemeente ook de milieuregelgeving laat aansluiten bij het functionele karakter en de beoogde doelstellingen en kwaliteiten van het betreffende gebied. Zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit en kwaliteitsverbetering van het landschap kunnen daarbij als randvoorwaarden worden opgenomen. Een dergelijke afweging van gewenste soorten activiteiten in relatie tot het karakteriseren van verschillende soorten gebieden vraagt om lokale input en draagvlak. De gemeentelijke structuurvisie is vervolgens de uitgelezen plek om karakteristieken en doelstellingen van het buitengebied in deelgebieden te verankeren. Wij gaan hierover dan ook graag de discussie aan!

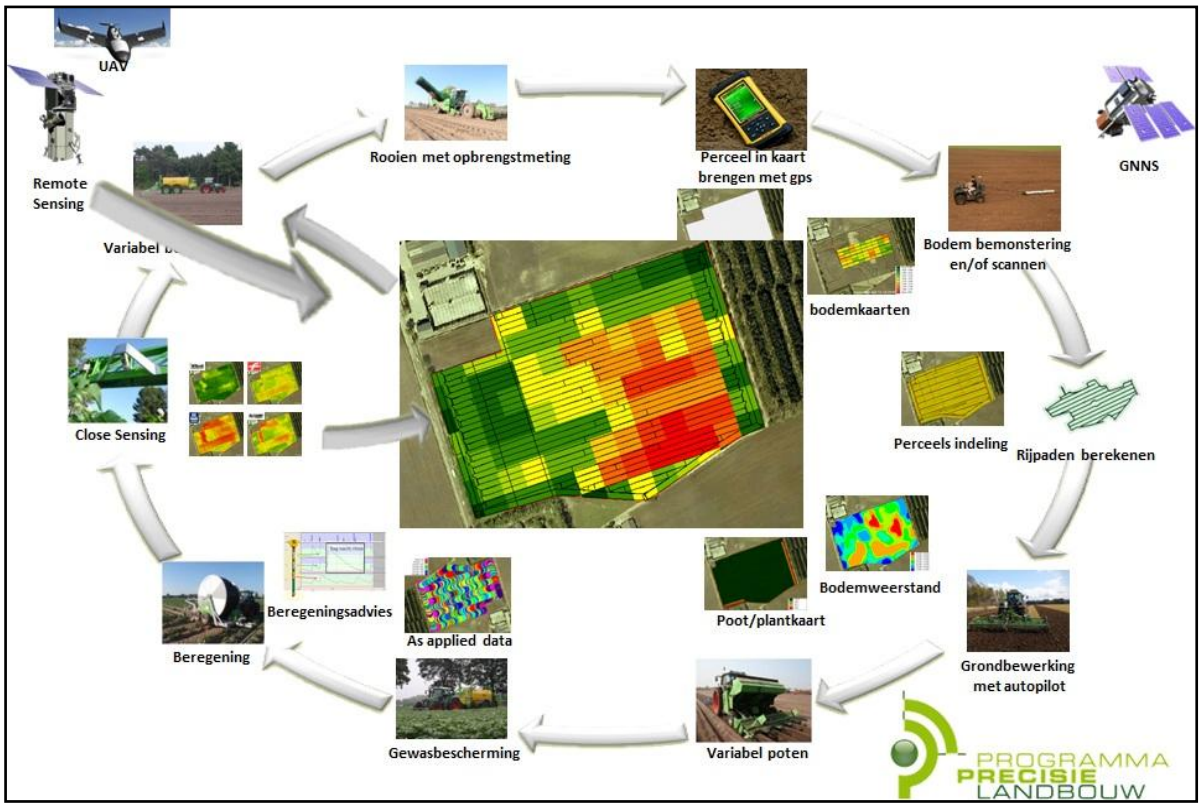

Regelmatig overleg met de Gemeente is van groot belang, voor uitwisseling van ideeën en het maken van afspraken op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, uitvoering van werken als sloot-berm- en landschapsbeheer, onderhoud openbare (zand)wegen, verkeerscirculatieplan en landschaps-verbeteringsplan. De plannen van de overheid om gemeentes samen te voegen tot grote eenheden, baart ons zorgen, omdat onze invloed op het plattelandsbeleid dan wordt geminimaliseerd, en een agrarische vertegenwoordiging in de gemeenteraad welhaast onhaalbaar is. De afstand tussen bestuurder en ambtenaar enerzijds en burger c.q. boer anderzijds wordt zowel letterlijk als figuurlijk erg groot. De gecompliceerde samenwerking met Baarle-Hertog zal problematischer worden.

5. Andere relevante onderwerpen voor het buitengebied

Breedband internet

Wij hebben helaas met lede ogen moeten toezien dat de kern van Baarle-Nassau door glasvezel is verglaasd, maar het buitengebied is overgeslagen. In het hele buitengebied is de situatie bedroevend slecht, vooral in Castelré, daar is letterlijk en figuurlijk 'Nederland op zijn smalst'… Dit terwijl ICT-toepassingen voor de agrarische sector zich in een razendsnel tempo ontwikkelen, zoals precisielandbouw voor de plantaardige sectoren en allerlei technologische toepassingen in de veehouderijsectoren (gezondheidssensors). Het agrarische bedrijf van de toekomst kan niet zonder een degelijke breedbandverbinding, omdat innovatie en economische groei stagneert en bedrijven op den duur onverkoopbaar worden. Ook is het noodzakelijk voor de multifunctionele landbouw, bijvoorbeeld: gasten op de camping wensen ook Wifi. We dringen er daarom sterk op aan dat er in de toekomst mogelijkheden zullen ontstaan, bijvoorbeeld met behulp van het provinciale breedband infrastructuur fonds (BIF), om het buitengebied van Baarle-Nassau alsnog van glasvezel te voorzien.

Afbeelding: Precisielandbouw open teelten

Landbouwverkeer

De gemeenten Baarle-Nassau en Baarle-Hertog zijn bezig om een gezamenlijk verkeerscirculatieplan op te stellen voor de hele gemeente. In dit plan worden de verkeersstromen, dus de wijze waarop het verkeer van punt A naar B gaat, zoveel als mogelijk gestructureerd. Het nieuwe plan gaat uit van de situatie na de realisatie van de rondweg. Veel verkeer zal gebruikmaken van de nieuwe weg rond Baarle en daarmee wijzigt de verkeersdruk in het centrum. In het plan wordt ook het buitengebied en de kernen Ulicoten, Castelré en Zondereigen betrokken. Wij vragen daarom expliciet om ook rekening te houden met het (logistieke) landbouwverkeer. Hierbij zijn wij van mening dat het zowel voor de verkeersveiligheid als voor de bereikbaarheid van de agrarische percelen en bedrijven van belang is dat de rondweg wordt opengesteld voor het landbouwverkeer (eventueel met de aanleg van passeerstroken). Anders heeft dit tot gevolg dat al het landbouwverkeer door het centrum van Baarle-Nassau heen moet, met overlast tot gevolg. Overigens zijn wij vanwege de bereikbaarheid van de bedrijven rondom Baarle-Nassau tegen een algeheel verbod op landbouwvoertuigen in het centrum.
Eveneens met betrekking tot de verkeersveiligheid vragen we aandacht voor verkeersdrempels, het blijken gevaarlijke obstakels te zijn voor landbouwverkeer. Wij geven de voorkeur aan licht verhoogde plateau's.

Elektriciteit in Castelré

Het gehucht Castelré is gelegen in een gebied dat vrijwel geheel omsloten is door België. Het zit slechts met een strook van ongeveer 200 meter breedte vast aan de rest van Nederland. Als zodanig neemt het dorp een eigenaardige positie in. Zo worden water en aardgas door Nederland geleverd, terwijl elektriciteit door een Belgisch bedrijf wordt geleverd. De bijna tweehonderd inwoners hebben in het verleden door een administratieve fout zes jaar lang dubbele energiebelasting betaald: zowel in Nederland als in België. Het probleem is naderhand wel opgelost, maar de huidige situatie is verre van ideaal. Zo laten elektriciteitsfacturen meerdere jaren op zich wachten, om dan vervolgens binnen enkele maanden betaald te moeten worden. Vooral voor ondernemers lopen deze bedragen dan fors op. Verder moeten de ondernemers die een verzwaring van de elektriciteitsaansluiting nodig hebben voor hun bedrijf (meer dan de standaard 3x32 Ampère) dit volledig op eigen kosten voorzien. Deze voorziening loopt op tot meer dan € 50.000,- (kabels, transformatorhuis en transformator) wat een veelvoud is van de jaarlijkse elektriciteitsrekening. Verder is het momenteel in Castelré zowel voor burgers als voor ondernemers onmogelijk om zonnepanelen aan te sluiten door deze situatie. Wij hopen daarom dat Castelré in de toekomst gewoon op het Nederlandse elektriciteitsnet kan worden aangesloten. En dat bedrijven die de nodige investeringen in het verzwaren van de aansluiting/het elektriciteitsnet hebben gedaan of nog moeten doen hierin tegemoet gekomen worden. Burgers en ondernemers uit Castelré moeten met vragen over de nutsvoorzieningen ondersteund worden door de gemeente.

Onderhoud openbaar groen en wegen in het buitengebied

In eerste instantie willen we aandacht vragen voor de kwaliteit en veiligheid van de verharde wegen in het buitengebied (bijvoorbeeld: Voske, Chaamseweg-Hazenberg, …). Het is belangrijk dat de gemeente ook aandacht heeft voor het onderhoud van het openbaar groen. Dit is niet alleen belangrijk voor het aanzicht van het landschap in het buitengebied, maar voorkomt ook overlast voor agrarisch ondernemers. Het bestrijden van distels (zoals wettelijk geregeld in de distelverordening) geldt voor iedereen, zowel voor landbouwers, burgers als terreinbeheerders. De toename van het giftige Jacobskruiskruid baart ons veel zorgen. Achterstallig onderhoud van openbaar groen kan leiden tot verkeersknelpunten met betrekking tot het landbouwverkeer op openbare wegen. Wegen kunnen door laaghangend groen (takken over de weg) minder toegankelijk worden voor grote tractoren en landbouwmachines, waardoor deze soms rare manoeuvres moeten uithalen. Vaak ontbreekt ook voldoenderuimte en goed zicht met als gevolg dat er gevaarlijke situaties kunnen ontstaan wanneer verschillende verkeersdeelnemers elkaar op die plekken ontmoeten. Ook kan er schade ontstaan door schaduwwerking op de landbouwpercelen als openbaar groen niet adequaat wordt onderhouden. Zandwegen in het buitengebied vragen ook regelmatig onderhoud. Hierbij is een praktische benadering op zijn plaats. Ook het onderhoud van de beplantingen naast de zandwegen moet hierin meegenomen worden. Een goed onderhoud van openbare zandwegen en beplanting geeft tevens een toegevoegde waarde aan recreatie en toerisme.

Vergroeningsopgave GLB en Agrarisch Natuurbeheer

In het toekomstige Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is een prominente plaats in geruimd voor de vergroening van het platteland. Het is van belang dat hier flexibel mee wordt omgegaan. Enerzijds als bezuinigingsmaatregel worden de uitvoering van de vergroeningseisen gedecentraliseerd. Anderzijds worden de regio's zelf verantwoordelijk voor opstellen en uitvoeren van vergroeningsplannen, hierbij is de kennis en expertise van lokale verenigingen zoals ABC milieugroep en natuurvereniging Mark en Leij onontbeerlijk. In de uitvoer van de vergroening zullen Agrarische Natuur Verenigingen een grote rol gaan spelen.

De Agrarisch Natuur Vereniging is namens de ZLTO's van Baarle-Nassau , Alphen-Chaam en Gilze-Rijen de uitvoerende organisatie van het Groen –Blauw Stimuleringskader. Gemeenten, Provincie en Waterschap trekken geld uit om kleinschalige landschapselementen op particulier terrein te verwezenlijken. Grondeigenaren sluiten contracten af voor het aanleggen en onderhouden van poelen, beplantingen en flora en faunranden. Indien nodig treedt de ANV in overleg met de terrein-beherende instanties als Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, waarbij de intentie is om plaatselijke boeren zoveel mogelijk in te schakelen bij het beheer en onderhoud van natuurterreinen door maaien en begrazing.

Schaliegas:

Bij het tot stand komen van deze visie kunnen wij ons nog geen mening vormen over de voor- en nadelen met betrekking tot de eventuele winning van schaliegas in onze gemeente.

Landgoederen:

We zijn niet tegen landgoederen, maar vinden het jammer dat er weer grond onttrokken wordt aan de landbouw. Het landgoed mag geen beperkingen opleveren voor de omliggende agrariër(s), nu of in de (verre) toekomst.

6. Samen op weg naar 2025

Maatschappelijke waardering

Het maatschappelijke debat rondom de agrarische sector is de laatste jaren steeds intensiever geworden. De uitbraak van dierziekten en ziekteverwekkers op plantaardige producten die mogelijk de gezondheid van de mens kunnen beïnvloeden, hebben daar een negatieve bijdrage aan geleverd. Voor een agrarisch ondernemer is er niets erger dan moeten toekijken hoe zijn hele veestapel moet worden geruimd of producten worden doorgedraaid. We moeten helaas constateren dat een gedeelte van het maatschappelijke draagvlak voor de agrarische sector is aangetast, doordat burgers kritischer zijn geworden op wat er in het buitengebied gebeurt. Steeds strengere gezondheidseisen en de maatregelen voor emissiereducties hebben er toe geleid dat stalsystemen steeds minder toegankelijk zijn voor het publiek. Bij dreiging van epidemieën moeten entingen toegestaan worden, om preventieve ruimingen zo veel mogelijk te voorkomen. Geënte dieren mogen niet geweigerd worden voor consumptie.

Als ZLTO afdeling Baarle-Nassau - Ulicoten heeft het onze prioriteit om het vertrouwen van de maatschappij te behouden. Duurzaam produceren is en blijft een belangrijk speerpunt voor ons. Veel agrarische bedrijven hebben al grote sprongen gemaakt in duurzaamheid, of zijn daar op dit moment mee bezig. We zorgen dat het voedsel dat we produceren betrouwbaar, veilig en controleerbaar is. Daarnaast werken we aan het verbeteren van dierenwelzijn en dierengezondheid door inspanningen te doen op het gebied van huisvesting, voeding en het terugdringen van het antibioticagebruik. Verder vinden we het belangrijk dat de dieren zichtbaar zijn in het landschap en gaan we geurhinder en ammoniakuitstoot bij intensieve veehouderijen verminderen door het toepassen van luchtwassers. Een toekomstbestendig veehouderijbedrijf zal geurhinder tot een minimum moeten reduceren om maatschappelijke acceptatie te verwezenlijken. Ook de komende jaren zullen ondernemers continue naar verbeteringen blijven zoeken om hun bedrijven verder te verduurzamen en daarmee toekomstbestendig te maken. Zo dragen we ons steentje bij aan het onderhouden van de groene ruimte, waarbij we enerzijds rekening houden met de kwaliteit van water en milieu, en anderzijds de biodiversiteit in het landschap proberen te vergroten. Ten slotte zien we het belang er van in dat grootschalige ontwikkelingen van bedrijven in het buitengebied gepaard gaan met een goede landschappelijke inpassing. Dit kan door de aanleg van functioneel groen, alsmede door in te zetten op architectonische vormgeving.

We doen een heleboel goeds waar we als boeren trots op zijn. Dit willen we delen met de maatschappij en we nodigen de mensen dan ook uit om weer eens een kijkje in de stal te komen nemen. Maatschappelijke waardering krijgen we alleen door de burger te laten zien welke toegevoegde waarde de agrarisch ondernemer heeft voor zijn lokale leefomgeving. Door in te zetten op transparantie zal de sector een steeds opener karakter krijgen, waarbij de afstand tussen boer en burger kleiner wordt. Door tegelijkertijd de burger weer meer bij de agrarische sector te betrekken, zal het vertrouwen groeien en krijgt de agrariër weer waardering voor zijn werkzaamheden. Het is daarom belangrijk dat wij onze activiteiten zichtbaar maken aan de burger. Dit kan bijvoorbeeld door carnavalsverenigingen onderdak te bieden op het boerenbedrijf voor het bouwen van een carnavalswagen.

Communicatie

Communicatie is een thema waar we als ZLTO afdeling de komende jaren flink op zullen inzetten.
We communiceren via onze website www.zltobaarle-nassau.nl , maar ook in de praktijk.
Zichtstallen waarbij het publiek naar de dieren kan komen kijken is hiervoor een goed instrument. Maar ook open dagen, bedrijfsbezoeken, landbouwbeurzen en excursies zijn middelen die we gaan inzetten om de burger te betrekken bij productie van de voedingsmiddelen die men in de supermarkt koopt. Voorts stonden op 14 en 16 september 2012 de deuren van het melkveebedrijf “De Buuck” aan Hoogstratensebaan 48 te Baarle-Nassau nog wagenwijd open voor boeren, burgers en buitenlui. Er was van alles te zien, leren en doen op en rondom het melkveebedrijf. Op tientallen affiches werd verteld over koetjes en kalfjes en als je dan nog iets wilde weten dan kon dat gevraagd worden aan een van de gidsen. Het waren twee drukbezochte en mede daardoor ook zeer geslaagde open dagen.

Daarnaast is volksgezondheid een actueel thema dat negatieve invloed heeft op de maatschappelijke beleving van de agrarische sector. Uitbraken van dierziekten in het verleden hebben de sector onder druk gezet. Als sector doen we er alles aan om de risico`s zo klein mogelijk te houden. We gaan hierover graag in gesprek om zo tot duurzame oplossingen te komen. Als ZLTO zijn we ervan overtuigd dat agrarische activiteiten geen bedreiging voor de volksgezondheid mogen zijn en daar zullen we de komende 10 jaar hard aan werken, samen met andere partners. Bovendien willen we met buren, burgers en buitenlui graag de dialoog aangaan over verschillende actuele onderwerpen, zoals volksgezondheid en dierenwelzijn. Het door ZLTO ontwikkelde concept ‘Ondernemen met buren’ leent zich daar goed voor en kan ook de gemeente helpen om plannen van boeren en tuinders gemakkelijker te beoordelen. Ondernemen met Buren zorgt ervoor dat initiatiefnemers alle belangen kunnen meewegen in hun plannen, door het aangaan van samenwerking, dialoog en afstemming.

Als ZLTO afdeling Baarle-Nassau ondernemen we de komende jaren tal van initiatieven om de maatschappelijke waardering in positieve zin te beïnvloeden. Zo hebben leden van onze afdeling in maart 2013 een aantal levensechte schilderijen geplaatst langs een aantal wegen in het Baarlese buitengebied met daarop de tekst: "Dit landschap wordt u aangeboden door de Baarlese boeren...". Doel van deze actie was om wandelaars bewust te maken van het mooie agrarische cultuurlandschap dat door boeren en tuinders (gratis!) wordt onderhouden. Kijkend door een kader beleef je het landschap als een schilderij!

Samenwerking

Als het gaat om samenwerking heeft de land en tuinbouw in Nederland een rijke historie, gezien de vele landbouwcoöperaties die in de laatste honderd jaar actief geweest zijn. Met name coöperaties die actief zijn op het gebied van aan- en verkoop, verwerking en vermarkting van landbouwproducten, belangbehartiging, financiële dienstverlening en verzekering staan mede aan de basis van het succes van de meest toonaangevende landbouw in de wereld. Daarnaast was er de samenwerking met wetenschap, onderwijs en overheid.
De toekomst vraagt naast oude succesformules ook een nieuwe benadering. Onder invloed van crisis, bezuinigingen, decentralisatie en toegenomen maatschappelijke wensen op gebied van landschap, dierwelzijn, volksgezondheid, emissie van ammoniak, geur en fijnstof zullen steeds meer eisen van de ondernemer. Degen die er in slaagt in harmonie met zijn omwonenden maatwerk te leveren zal hierdoor “Licence to produce” verdienen. Degenen die daar om wat voor reden niet in slagen verdienen evenzeer de aandacht. Een land- en tuinbouw die zijn zaakjes op orde heeft, verdient een kostendekkende prijs voor zijn producten.

Voor wat betreft het markt en prijsbeleid is er een licht positieve trend te bespeuren ten aanzien van het eenzijdig denkbeeld dat consumentenbelang altijd prioriteit moet hebben. Kostprijsverhoging als gevolg van maatschappelijke wensen zoals verduurzaming en dierwelzijn moeten kunnen worden doorberekend. Het lijkt erop dat de grote retailers dit nog niet helemaal begrepen hebben, gezien de kortingen op de inkoopsprijs die door hen bij tijd en wijle worden afgekondigd. Hier is nog een hele weg te gaan om samenwerking in de hele keten te verwezenlijken.

Tot slot

In de voorgaande hoofdstukken heeft u kunnen lezen wat onze visie is op de ontwikkeling van de agrarische sector tot 2025. De land- en tuinbouwsector in de gemeente Baarle-Nassau is volop in beweging. Het economisch belang van de agrarische sector dat als voedselproducent voorziet in de primaire levensbehoeften van de mens, draagt bij aan de vitaliteit van het platteland. Een 'vitaal platteland' betekent een platteland waar het in de ogen van bewoners goed werken, wonen en leven is. Waar sprake is van een gezonde economische en sociale basis. Een platteland met een voorzieningenniveau toegesneden op de behoeften van bewoners. Daarom sluiten wij onze ogen niet voor de maatschappelijke ontwikkelingen die een duidelijke toegevoegde waarde verlangen van de agrarische sector. Het moderne agrarische gezinsbedrijf zal gericht zijn op duurzaamheid, waarbij volksgezondheid, dierenwelzijn, aandacht voor de lokale omgeving en een goede boterham voor de ondernemer voorop staan. We zijn ervan overtuigd dat we door maatschappelijk verantwoord te ondernemen ook meer waardering zullen krijgen van de maatschappij. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat dit gaat lukken, want veel agrarische ondernemers en hun gezinnen zijn sterk geworteld in de lokale samenleving. Zodoende leveren we een belangrijke bijdrage aan het verenigingsleven, dorpsstructuur en daarmee aan de leefbaarheid van het platteland.

Deze visie kwam tot stand met medewerking van de werkgroep en Bram van Oers.
ZLTO Baarle-Nassau - Ulicoten.